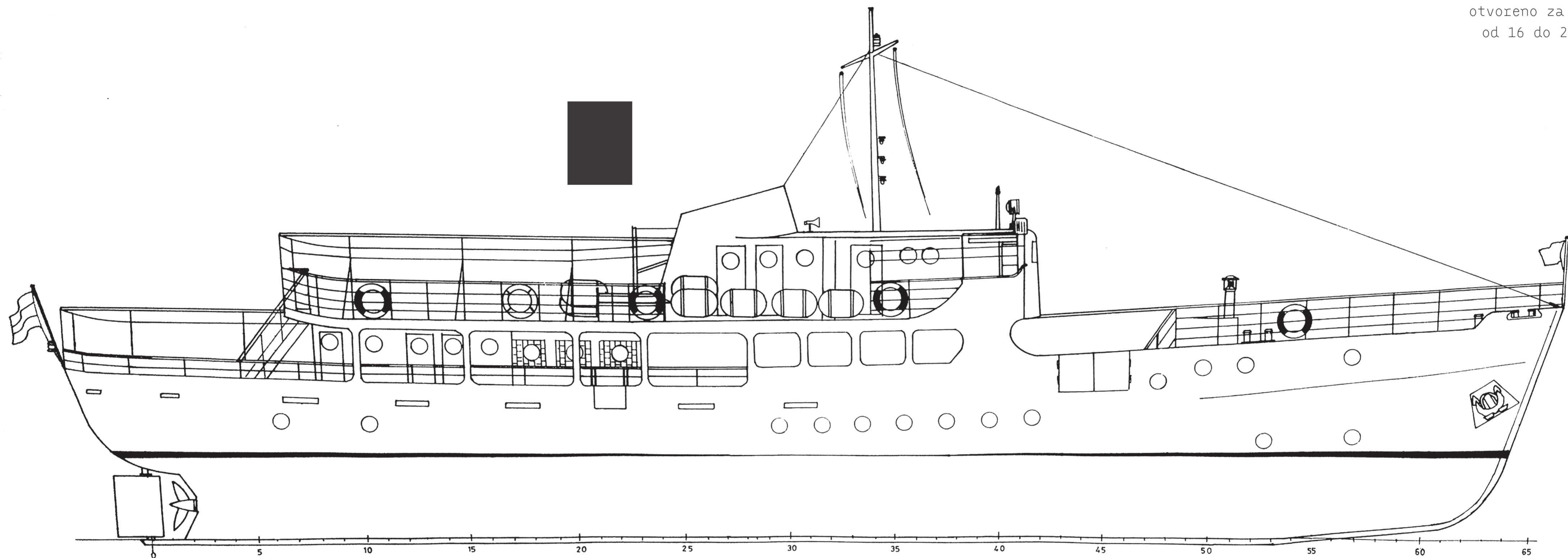

Toni Meštrović

17.1 ch ambisonic
3D zvučna kompozicija
u prostoru
26.10.- 05.11.2016.

kreiranje audio
instalacije u
galeriji
26. 10. - 2. 11.
otvoreno za javnost
od 16 do 20 sati

finissage 3. 11.
u 19 sati

Multimedijalni
kulturni centar
Split
Dom mladih

Plan evakuacije / Evacuation Plan

izvedba finalnog
audio rada
4. i 5. 11.
od 16 do 20 sati

Presque Rien No. 1: Le Lever du Jour au Bord de la Mer (Gotovo ništa br. 1: Zora na obali mora), zvučni rad francuskog kompozitora Luca Ferrarija iz kasnih 60-tih godina 20. stoljeća predstavlja jednu od prekretnica u povijesti eksperimentalne elektroničke glazbe. Taj se korjenit preobražaj odnosi i na upotrebu snimljenih zvukova iz okoline - field recordings - kao temelja kompozicije u koje se gotovo ništa ne interenira, čime se ulazi i u područje relacijskog slušanja, kako kompozitor, umjetnik i kustos Lawrence English naziva kreativni proces prenošenja publici onoga što umjetnik sluša/čuje: „Relacijsko slušanje pruža sustavan okvir u kojem umjetnici i drugi koji to zanima mogu istraživati okolnosti svojeg slušanja, osobito u kontekstu želje da se ta slušanja prenesu dalje.“

Uz ovaj historijski glazbeno-revolucionarni aspekt, Gotovo ništa za nas nosi i toponimski značaj. Zora koja je 60-ih snimana rudila je na Jadranu moru - u Vela Luci*. Zvukovi iz kompozicije vrlo su prepoznatljivi svakome tko sluša ljetje na Jadranu, i toliko su snažno utisnuti u naš zvučni obzor da sam pri prvom slušanju Presque Rien No. 1, ne znajući tada lokaciju snimanja, bila lansirana usred ljetnog odmora s poznatim zvukovima mora, brodova, ljudi i zrakavaca. Tome blizak zvučni ambijent, ali više od četvrtdeset i pet godina nakon Ferrarija, obraduje Toni Meštrović u multikanalnom zvučnom radu Plan evakuacije u kojem se usmjerio na zvučni portret broda, ponovo motiva poznatog svim putnicima s kopna na otoku, koristeći također izvorne zvukove ali koje digitalno obraduju i montira.

Objekt umjetnikovog zvučnog istraživanja je Tijat, Jadrolinijin putnički brod izgrađen 1955. godine, jedan od posljednjih na Jadranu koji će uskoro prestati ploviti a time i proizvoditi zvukove. „Glavna karakteristika broda“, upućuje nas Meštrović, „je motor s jednom pro-pelom, veliki dimnjak na sredini broda iznad strojarnice u arhitekturu koja odzvanja zvukom mašine koji se širi kroz sve otvore, svaki na drugajac način. Svi segmenti moćnog zvuka njegovog motora su zbijeni i odzvanaju kroz prostor broda te se kao u orkestru saslušavaju kao jedna cjelina.“ Koristeći različite mikrofone uključujući kontaktne, kao i hidrofone, te digitalne audio rekorde, Toni Meštrović slušatelja uranja u višedimenzionalni fizički vrtlog doživljaja broda. Posjetitelj je istodobno na raznim mjestima u trupu broda i njegovim površinama koje brod dodiruje pri plovidbi: ispod i iznad vode, u motoru, u metalu, u vodi, u valu. Iako burno iskustvo, rad ima smirenost, nemametljivost i odmjerenošć osobitu za Meštrovića, a posjeduje i aktivističku dimenziju koja je prisutna u mnogim nje-govim radovima kao misao koja ostaje dok se kovitamo u zvukovima broda, brodogradilišta, čekaonica, kamenih kuća, otoka, soli i drugih tema koje umjetnik koristi u svojim dosadašnjim radovima, a koje su najčešće vezane uz život i tradicije na moru.

Meštrović bez nostalgije ili patetike te motive prebacuje u moguće oblike suvremenosti koji nam postaju bliški dok ujedno označavaju mogući kontinuitet nečega vrijednog u sadašnjosti i budućnosti, pa tako i Tijat postaje vrsta baštine. Višekanalnim sinkronim snimanjem i kasnije obradom nadjenih zvukova u 18 kanalnu kompoziciju čiji zvuk evakuira u galerijski prostor postavljajući zvučnike na tri nivoa u 17.1 kanalnom ambisonic surroundu, Meštrović daje hommage Tijatu i predstavlja publici svoj najslagođeniji zvučni rad. Rad koji ima izražen volumen zvuka i doslovno stvara zvučnu 3D sliku potvrđuje misao Lawrencea Engliša o autoru-slušatelju: „Relacijsko slušanje ne užima u obzir samo prostornost, dinamiku, tempo-ratnost; štoviše, ono podrazumijeva i političke, estetske, dramaturške i druge stvaralačke sile koje utječu na slušačevo [umjetnikovo] slušanje.“

Mikrofoni su postavljeni na brojnim mjestima u brodu, na brodu i oko broda. Vanjski mikrofoni snimaju atmosferu na palubi i strojarnici. Kontaktni mikrofoni bilježe vibracije zvučnih valova što prolaze kroz metalne stijenke i podove. Hidrofoni, ugnjeni u vodu, snimaju brodska ispljavljavanja i uplovljavanja, uz sudaranje planktona sa senzorima snimatelskog instrumenta.

Sve su ovo zvukovi stvarnog broda Tijat dok plovi svojom dalmatinskom rutom: Šibenik - Zlarin - Prvić - Šepurine - Vodice. Uvhaćeni su mnogi poznati zvukovi poput paljenja motora, razgovora putnika, i posve je jasno da svi dolaze s broda. Snimljeni su malo prije nego što će Tijat, izgrađen 1955., zauvijek prestati ploviti.

Istovremeno, čuju se i mnogi nepoznati zvukovi koje ne može čuti netko tko se vozi ovim brodom. Vibracije koje prolaze metalnim trupom broda te podvode zvukove motora obično ne čuju Tijatovi putnici. Audio rad Tonija Meštrovića Plan evakuacije (2016) kombinira poznate i nepoznate zvukove Tijata u njegovoj izvedbi.

Prezentacija rada ide i korak dalje od realnog objekta broda. Različite zvučne snimke miješaju se u neilinearном rasporedu, a pojedine su i softverski obrađene. Zvukovi su montirani i potom raspoređeni putem 3D ambisonic sustava zvučnika po prostoru galerije, ali ne pojavljuju se onako kako bi se pojavljivali na stvarnom brodu. Linearnost je zanemarena; ovde je važno nešto drugo.

Galerija spiltskog Multimedijalnog kulturnog centra nije posve različita od Tijata. Bijeli golemi hodnici visokih stropova, s metalnim ogradama podsjećaju na unutrašnjost broda. Način na koji zvukovi odzvanjaju i odjekuju prostorom sugeriraju iskustvo praznine brodskog trupa.

Ovi obrađeni, neobični i dosad nečujni zvukovi broda podsjećaju na „zvučne objekte“ Pierrea Schaeffera, gdje se tehnikama poput „preskakanja igle“ snimke stvarnih zvukova, poput zvuka vlaka, izoliraju u njihova konteksta. Stoga će slušatelj čuti samo odredene zvučne kvalitete, a da ih pri tom ne pokuša racionilazirati i povezati s njihovim izvorom¹.

Ipak, Plan evakuacije govori također i o poznatom; govori o prepoznatljivim zvukovima stvarnog broda na stvarnoj plovidbenoj ruti. U tom smislu ovaj rad govori o prostoru, prisutnosti i jačini zvukova, o evakuaciji zvukova s broda prije njegovog odslaska na recikliranje, transkribirajući ih u trodimenzionalno okruženje galerije.

Prostor je spoj relacije i nerelacije. Premda ovaj tekst nisam pisao na Tijatu, osjećam prostornu povezanost s njim jer mogu otici onamo i vidjeti ga, barem dok ne bude povučen iz flote. S druge strane, čak i da otpuštem u Šibenik i ukrcam se na ovaj brod, nikad neću biti onđe u potpunosti. Uvijek će propušтati neke od njegovih zvukova i prizora. Jedan dio ovog broda zauvijek će biti uskracen mojem iskustvu.

Graham Harman ovu pojavu naziva napetost prostora, a ona istodobno uključuje i pripadanje i nepripadanje². Upravo ovu napetost Meštrović bilježi u svome radu. Neki su zvukovi u relaciji s ljudskom percepcijom, dok drugi nisu; oni su u relaciji s planktonom, ili sa struktukrom metala, ili ostaju nečujni nekome ili nečemu. 3D ambisonic prezentacija rada čini ovu tenziju čujnom. Ova napetost ne samo da ističe prostornu prirodu ovog rada, nego govori i o načinu na koji uspostavljamo relaciju sa svakim objektom, svakoga dana. Čak i dok stojimo na stvarnom brodu, na stvarnome moru, nalazimo se u situaciji relacije i ne relacije. Neke zvukove broda doista čujemo, a neki su našim osjetilima nedostigni. Ipak, ovi neobični zvukovi nisu skriveni, zasjenjeni ili na drugi način zatomiđeni. Oni su ovdje, s nama, u stvarnom svijetu. Samo nam trebaju radovi poput Plana evakuacije da bismo ih mogli čuti.

Presque Rien No. 1: Le Lever du Jour au Bord de la Mer (Gotovo ništa br. 1: Zora na obali mora), zvučni rad francuskog kompozitora Luca Ferrarija iz kasnih 60-tih godina 20. stoljeća predstavlja jednu od prekretnica u povijesti eksperimentalne elektroničke glazbe. Taj se korjenit preobražaj odnosi i na upotrebu snimljenih zvukova iz okoline - field recordings - kao temelja kompozicije u koje se gotovo ništa ne interenira, čime se ulazi i u područje relacijskog slušanja, kako kompozitor, umjetnik i kustos Lawrence English naziva kreativni proces prenošenja publici onoga što umjetnik sluša/čuje: „Relacijsko slušanje pruža sustavan okvir u kojem umjetnici i drugi koji to zanima mogu istraživati okolnosti svojeg slušanja, osobito u kontekstu želje da se ta slušanja prenesu dalje.“

Sve su ovo zvukovi stvarnog broda Tijat dok plovi svojom dalmatinskom rutom: Šibenik - Zlarin - Prvić - Šepurine - Vodice. Uvhaćeni su mnogi poznati zvukovi poput paljenja motora, razgovora putnika, i posve je jasno da svi dolaze s broda. Snimljeni su malo prije nego što će Tijat, izgrađen 1955., zauvijek prestati ploviti.

Istovremeno, čuju se i mnogi nepoznati zvukovi koje ne može čuti netko tko se vozi ovim brodom.

Microphones are set up in many locations in, on and around the ship. Field mikes sample the atmosphere on deck and in the engine room. Contact mikes record the vibration of sound waves passing through metal walls and floors. Hydrophones sunk underwater record the ship's arrival and departure, along with plankton hitting the sensors of the actual recording instrument.

These are all sounds of the actual Tijat ferry as it travels on its Dalmatian route: Šibenik - Zlarin - Prvić - Šepurine - Vodice. Many familiar sounds are captured: engines starting, passengers talking. These are the sounds of the boat, and it is very clear what they are. The sounds have been recorded shortly before the ferry, built in 1955, is decommissioned.

Yet at the same time many of the sounds are unfamiliar, they could not be heard by someone riding the ferry. Vibrations passing through the metal of the ship, and the underwater sounds of the engines, cannot normally be heard by the Tijat passengers. Toni Meštrović's sound work Evacuation Plan (2016) combines both the familiar and unfamiliar sounds of the Tijat in its execution.

The presentation of the work is yet another step away from the real object of the ferry. The various sound recordings are mixed together non-linearly, and some have been processed through a software instrument. The sounds are edited, and then in situ spatially distributed through the 3D ambisonic speaker system in the space of the gallery. The sounds are not mixed to match where and when they took place on the actual ship. That has been left behind. Other criteria are in place.

At the same time, the gallery of the Multimedia Cultural Centre is not totally dissimilar to the space of the Tijat. The white cavernous halls with high ceilings and metal railings suggest the inside of a ship. As does the way sounds echo and reverberate through its space, recalling the emptiness inside the hull of a ferry.

The manipulated, strange and unheard sounds of the boat recall Pierre Schaeffer's "sound objects," in which techniques like the "skipping needle" isolate recordings of real sounds, like that of a train, from their context. Thus the listener would just hear particular sonic qualities without trying to make sense of them by matching them to a source¹.

Yet Evacuation Plan is also about familiarity, about the recognizable sounds of an actual ship on an actual route. In this sense the work is about space, about volume and presence, about the evacuation of the sounds of a ship before it is turned into scrap, immersing the listener into a multi-dimensional experiential vortex. The visitors find themselves in different places at the same time, in the hull of the ship, on its surfaces and the surfaces of the sea which this ship touches while sailing; below and above the water level, within the engine, within the metal, in the water, in the wave. Although this experience is turbulent, this immersive sound art environment carries an even-measured tone, a tranquility and moderation so typical for Meštrović. It also possesses and activist dimension, which characterizes many Meštrović's works, as a thought that remains in the air while we drift in the sounds of ferries, shipyard, waiting rooms, stone houses, islands, salt and other themes explored by this artist, which are mostly related to the life and customs of the sea.

Space is a combination of relation and non-relation. Although I am not writing this essay in on the Tijat, I still have a spatial relation to the ferry because I could go there and visit, at least until it is decommissioned. Yet even if I travel to Šibenik and board the ferry I can never be there totally. I will always miss some of its sounds and sights. There will always remain a part of the ship withdrawn from my experience.

This is what Graham Harman calls the tension of space, which involves both belonging and not belonging² at the same time. This tension is what Meštrović captures in his sound work. Some sounds of the ship are in relation to human perception, others are not, and are instead in relation to plankton, the structure of metal, or they might remain unheard by anyone or anything. The 3D ambisonic presentation of the work helps to make this tension audible. It not only foregrounds the spatial nature of this particular artwork, but also of the way in which we always relate to every object, every day. Even standing on the actual boat in the actual water, we are in a situation of relation and non-relation. We can hear some of the sounds of the boat, and some are removed from our senses. Yet these weird sounds are not hidden, veiled or otherwise covered over. They are there, in the real world with us. We just need works like Evacuation Plan to hear them.

17.1 ch ambisonic 3D zvučna kompozicija u prostoru Multimedijalni kulturni centar Split, 26. 10. - 5. 11. 2016.

kreiranje audio instalacije u galeriji 26. 10. - 2. 11., otvoreno za javnost od 16 do 20 sati

finissage 3. 11. u 19 sati

izvedba finalnog audio rada 4. i 5. 11. od 16 do 20 sati

18 audio channels in 3 layers (PCM 17.1 ambisonic surround, 48 kHz, 24 bit), 30'00'', 2016.

Audio rad u sklopu ciklusa izložbi Zvuk-objekt.

za Marinu

Toni Meštrović, rođen 1973. u Splitu, diplomirao je 1999. na Grafičkom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu gdje se bavio grafikom, skulpturom i instalacijom. Zbog interesa za elektronske audiovizualne medije 1997.

studira Video/Digital Imaging na International Sommerakademie für Bildende Kunst u Salzburgu.

2004. završio je dvogodišnji postdiplomski studij

za Medienkunst na Kunsthochschule für Medien Köln

gdje istražuje u video, zvuku i video/zvučnim

instalacijama osobnu percepciju mora i otoka uz

koji je odrastao. Svojim povratkom u Hrvatsku

nastavlja svoje umjetničko istraživanje u kojem se

tematski bavi kulturnim naslijedom, identitetom, te

tranzicijskim promjenama na prostoru Dalmacije. Od

1992. aktivno sudjeluje na skupnim i samostalnim

izložbama te video festivalima u Hrvatskoj i

inozemstvu. Živi u Rijeci i Kaštelima i predaje na

Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu, Odsjek

za film i video.

Toni Meštrović, born 1973 in Split, Croatia, graduated with a Graphic Arts degree from the Academy of Fine Arts in Zagreb in 1999, where he produced graphic arts, sculpture and installation. Due to his interest in electronic audiovisual media, he studied Video/Digital Imaging at the International Summer Academy for Contemporary Art in Salzburg in 1997, and completed a two-year postgraduate diploma in Media Art at the Academy of Media Arts, Cologne in 2004. Video, sound and audiovisual installations produced during Meštrović's postgraduate studies explore his personal perception of the sea, and the island where he grew up. Upon his return to Croatia, his work deals with themes of cultural heritage, identity and the changes that have occurred in Dalmatia due to the period of transition. Since 1992, he has taken part in group and solo shows, as well as video festivals. He lives in Rijeka and Kaštel, and teaches at the Arts Academy University of Split, Department of Film and Video.

tehnika služba MKC Split
technical service
Ivor Koren
Joško Lovrić

administracija administration
Jasmina Samaluk

zahvale acknowledgements
Mikula i Maroje, Nadija Mustapić, obiteljima Meštrović i Mustapić, Vedran Perkov, Hannes Högl, Brian Willems, Sunčica Ostočić, Damir Kustić, Robertina Šebjanić, Hrvoje Pelicarić, Zrinka Kursar, Bepo Čapalija, Sanja Lovrić Kontus, Slavica Afric, kapetani i posada broda Tijat, Jadrolinija.

realizaciju izložbe omogućili
exhibition made possible by
Ministarstvo kulture RH
Grad Split, Služba za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru
Grad Rijeka, Odjel gradske uprave za kulturu

tiskar press
Dalmacija papir

naklada printing run
200

* Napomenimo da se Lawrence English u svom radu iz 2013. godine, Approaching Nothing nastavlja na Ferrarijev Presque Rien No. 1. snimajući ga također u Vela Luci.

1 Pierre Schaeffer, "Acousmatics", u: *Audio Culture: Readings in Modern Music*, ur. Christoph Cox i Daniel Warner, New York; London: Continuum, 2006, 76-81.

2 Graham Harman, *The Quadruple Object*, Hants: Zero Books, 2011, 100.

1 Pierre Schaeffer, "Acousmatics", u: *Audio Culture: Readings in Modern Music*, ur. Christoph Cox i Daniel Warner, New York; London: Continuum, 2006, 76-81.

2 Graham Harman, *The Quadruple Object*, Hants: Zero Books, 2011, 100.